

Číslo: 4066/2022 – 2023

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch od **03. 04. 2023** do **04. 04. 2023**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s materskou školou, Gogoľova 2143/7, Topoľčany	
Zriaďovateľ	Mesto Topoľčany

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

PaedDr. Soňa Kytnárová, riaditeľka školy

PaedDr. Eva Dzurková, zástupkyňa riaditeľky pre základnú školu

Janka Ďurinová, zástupkyňa riaditeľky pre materskú školu

V súlade s poverením na **tematickú inšpekciu** č. 4066/2022 – 2023 zo dňa 30. 03. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Pavel Pavlovič, školský inšpektor, ŠIC Nitra .....

PaedDr. Mariana Krigovská, školská inšpektorka, ŠIC Nitra .....

Ing. Iveta Trévaiová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra .....

Mgr. Klára Vrbová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra .....

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKcie

Stav vzdelávania žiakov cudzincov – odídenčov z Ukrajiny

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaný subjekt bola plnoorganizovaná štátna mestská základná škola s vyučovacím jazykom slovenským v spoločnom právnom subjekte s materskou školou. Školu navštevovalo 286 žiakov. V 6 triedach primárneho vzdelávania bolo 112 žiakov, z toho 8 cudzincov - odídenčov z Ukrajiny sa vzdelávalo v 4 triedach. V 8 triedach nižšieho stredného vzdelávania bolo 174 žiakov, z toho 17 cudzincov – odídenčov z Ukrajiny vzdelávaných v 7 triedach.

Proces výchovy a vzdelávania zabezpečovalo 22 pedagogických zamestnancov a 1 odborný zamestnanec, z toho 7 učiteľov primárneho a 12 nižšieho stredného vzdelávania,

3 vychovávateľa, 1 školský psychológ. Pedagogických a odborných zamestnancov z Ukrajiny škola nezamestnávala. V škole nepôsobil školský podporný tím.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zaraďovanie žiakov odídencom do vzdelávania

Riaditeľka školy v riadenom rozhovore uviedla, že Základná škola s materskou školou, Gogoľova 2143/7, Topoľčany bola v školskom roku 2021/2022 zriaďovateľom určená prijímať žiakov z Ukrajiny. V aktuálnom školskom roku prichádzali noví žiaci odídenec z Ukrajiny usmernení zriaďovateľom, miestnou organizáciou Slovenského Červeného kríža Topoľčany alebo individuálne. Pri zaraďovaní žiakov odídencom do bežných tried prihládala na ich vek a zloženie žiakov v triede. Troch žiakov zaraďila o ročník nižšie (2 do deviateho a 1 do piateho ročníka) na žiadosť zákonných zástupcov z dôvodu neabsolvovania celého ročníka na Ukrajine pre vojnový konflikt. Riaditeľka školy sa vyjadrila, že prijali všetkých žiakov odídencom, prednostne ich zaraďovali do triedy, v ktorej už bol iný žiak odídenec, pre rýchlejšiu aklimatizáciu v kolektíve a možnú vzájomnú pomoc, čo uviedli aj triedne učiteľky a školská psychologička. Podľa riaditeľky v škole pre žiakov odídencom z dôvodu ich efektívnejšieho osvojenia si slovenského jazyka a rýchlejšej adaptácie nezriadili samostatné triedy a o ich vytvorení ani neuvažovali. Zriaďovateľ pomáhal škole pri prijímaní žiakov odídencom so zabezpečením tlmočenia učiteľkou, ktorá v škole viedla aj jazykový kurz v školskom roku 2021/2022 v skupine pre najmladších žiakov odídencom. Dodala, že zriaďovateľ si viedol evidenciu voľných kapacít a raz štvrtročne zasielala zoznam žiakov odídencom na mestský úrad. Učebný plán škola neupravovala, v organizácii vzdelávania postupovala bez zmien. Riaditeľka školy uviedla, že prijala pomoc od regionálneho koordinátora podpory, ktorý ju kontaktoval pri začleňovaní žiakov z Ukrajiny, poskytnutím kníh, pracovných zošitov, slovníkov v ukrajinskom jazyku, možnosťou zúčastniť sa webinárov k začleňovaniu a hodnoteniu žiakov odídencom, s ponukou využitia psychologickéj podpory žiakom s traumatickými zážitkami, ktorú zatiaľ v škole nebolo potrebné využiť. Vyjadrila sa, že v školskom roku 2021/2022 prijala 34 žiakov odídencom, z nich 16 pokračovalo v aktuálnom školskom roku vo vzdelávaní, 18 bolo vyradených z dôvodu ich návratu na Ukrajinu alebo prestupu na inú školu. Od septembra 2022 prijala 14 nových žiakov odídencom, z ktorých 5 odišlo z rôznych dôvodov (zmena pobytu, žiadosť zákonného zástupcu bez udania dôvodu). Jeden z novoprijatých žiakov odídencom absolvoval povinné predprimárne vzdelávanie v materskej škole v Slovenskej republike. V dotazníku zadanom školskou inšpekciou pre žiakov nižšieho stredného vzdelávania uviedlo 28,57 % žiakov z Ukrajiny, že vo vzdelávaní pokračovalo od minulého školského roka. Žiaci odídenec od vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine prichádzali na Slovensko priebežne, 50 % ich prišlo v minulom školskom roku. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy fluktuácia žiakov odídencom spôsobila administratívnu záťaž a ťažkosti v organizovaní a zabezpečovaní jazykových kurzov.

Aktivity školy na podporu osvojenia slovenského jazyka žiakmi odídencami

Škola nemala stanovený jednotný postup na prekonanie jazykovej bariéry a v aktuálnom školskom roku nerealizovala jazykové kurzy. Pedagogickí zamestnanci na hodinách jednotlivých vyučovacích predmetov postupovali pri prekonávaní jazykovej bariéry žiakov odídencom individuálne, čo uviedla riaditeľka školy a triedne učiteľky v riadených rozhovoroch. V školskom roku 2021/2022 organizovali pre žiakov odídencom jazykové kurzy po vyučovaní

v 4 skupinách, do ktorých boli žiaci rozdelení podľa veku. Viedli ich učiteľky slovenského jazyka a literatúry školy a učiteľka, ktorú poskytol zriaďovateľ. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy a triednych učiteliek záujem o jazykový kurz zo strany ukrajinských žiakov postupne slabol. Jeden z dôvodov bola účasť žiakov na online vyučovaní z Ukrajiny popoludní.

Od septembra 2022 jazykový kurz škola neorganizovala. Žiaci, ktorí prišli v školskom roku 2021/2022 ovládali dostatočne slovenský jazyk, čo potvrdili v riadenom rozhovore aj triedne učiteľky. Noví žiaci pribúdali postupne, medzi nimi boli žiaci dlhšie žijúci na Slovensku. Do tried ich zaradovali k žiakom, ktorí prišli v školskom roku 2021/2022 a pomohli im prekonať jazykovú bariéru. Učiteľky dodali, že záujem o doučovanie bol nízky a priebežne prichádzajúcim žiakom sa venovali počas vyučovania individuálne. Každodenné doučovanie učiteľmi potvrdilo v dotazníku 7,14 % a niekedy 21,43 % žiakov odídcov, 71,43 % sa nikdy doučovania nezúčastnilo.

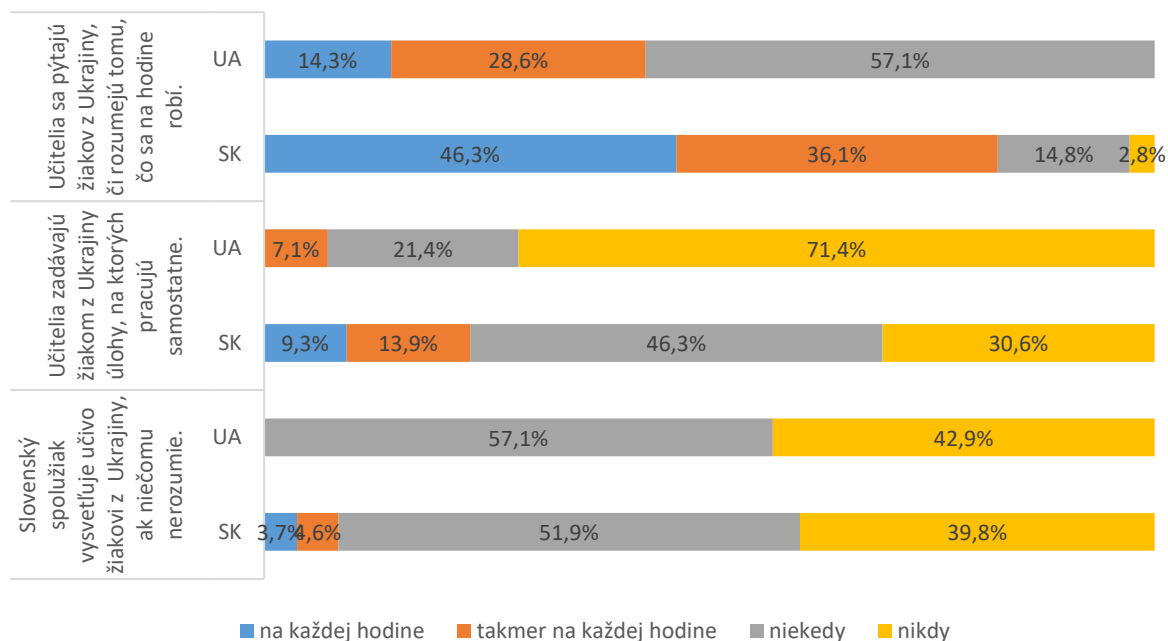
Podmienky na odstránenie edukačných bariér žiakov odídcov

Z riadeného rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že škola vstupné preskúšanie žiakov odídcov na zistenie úrovne slovenského jazyka nerealizovala. Učiteľia úroveň osvojovania slovenského jazyka i vedomostí a zručností žiakov odídcov v ostatných predmetov zisťovali priebežne na hodinách individuálnym prístupom. Zistenia spoločne konzultovali na zasadnutiach metodických orgánov. Zo žiakov z Ukrajiny nikto výrazne nezaostával v žiadnom predmete a v osvojení slovenského jazyka sa rýchlo zlepšovali najmä v komunikácii a čítaní. Triedne učiteľky uviedli, že žiaci odídenci nemali vypracovaný **individuálny výchovno-vzdelávací plán** zo slovenského jazyka a literatúry, ani z ostatných predmetov a preberali rovnaké učivo ako ostatní žiaci s prihliadnutím na úroveň ovládania slovenského jazyka. Z vyjadrení opýtaných triednych učiteliek vyplynulo, že na prekonanie jazykovej bariéry vo vyučovacom procese pri vzdelávaní žiakov odídcov využívali rôzne formy a metódy vyučovania, individuálny prístup, rozhovory, hry, prácu v skupinách, názorné vyučovanie, rovesnícke učenie, spoločné aktivity po vyučovaní (karneval, príprava vianočnej akadémie, deň starých rodičov, tvorivé dielne). Žiaci odídenci najmä na primárnom vzdelávaní navštevovali záujmové útvary (športové – akadémia Mateja Tótha, loptové hry, anglický jazyk, varenie, výtvarný). Dodali, že na prekonávanie jazykovej bariéry pri komunikácii so žiakmi používali zo začiatku karty s obrázkami a písmenami, online prekladače, prezentácie, tlmočenie pedagógov ovládajúcich ruský jazyk. Individuálny prístup spočíval najmä v rešpektovaní pomalšieho tempa žiakov odídcov na vyučovaní pri zadávaní a vypracovaní úloh, v názornosti a opise významu nejasných slov. Uviedli, že školská psychologička im poskytla súbor metodických materiálov s usmerneniami a konkrétnymi aktivitami, ktoré využili vo vyučovacom procese pri vzdelávaní žiakov odídcov z Ukrajiny. V aktuálnom školskom roku pri komunikácii s tlmočením boli nápomocní spolužiaci odídenci v triede, ktorí už ovládali slovenský jazyk na dobrej úrovni alebo pochopili daný význam. Z výsledkov dotazníka zadaného školskou inšpekciou žiakom 5. – 9. ročníka vyplynulo, že slovenskí žiaci len niekedy (51,9 %) vysvetľovali ukrajinským učivo, ktorému neporozumeli, viac ako jedna tretina nikdy (39,8 %), čo porovnateľne vnímali aj žiaci odídenci z Ukrajiny (niekedy - 57,1%; nikdy - 42,9 %). Podporu v učení na každej alebo takmer každej hodine uvedenú zhruba desatinou slovenských žiakov, žiaci odídenci z Ukrajiny nepotvrdili (Graf 1).

Podľa väčšiny slovenských žiakov (82,4 %) učiteľia na každej alebo takmer každej hodine zamerali pozornosť na porozumenie žiakov odídcov z Ukrajiny vo vzťahu k činnostiam na hodinách, čo potvrdila menej ako polovica ukrajinských žiakov (42,9 %) a 57,1 % uviedlo,

že ich porozumenie niekedy kontrolovali učitelia otázkami (Graf 1). Takmer polovica (42,86 %) žiakov odídencov a viac ako polovica (64,81 %) slovenských uviedli, že im učitelia vysvetlili učivo ešte raz, ak mu neporozumeli, na každej alebo takmer každej hodine. Žiaci bez rozdielu národnosti odpovedali, že neboli často nabádaní učiteľmi na hodinách k vyjadreniu svojho názoru. Podľa väčšiny slovenských žiakov a viac ako polovice ich spolužiakov z Ukrajiny mali vytvorený priestor prezentovať svoj postoj niekedy alebo nikdy. Z rozhovoru s triednymi učiteľkami vyplynulo, že zo začiatku pri vzdelávaní žiakov odídencov využívali online prekladač v mobilných telefónoch. Učitelia sa vyjadrili, že na vyučovacích hodinách uplatňovali individuálny prístup, opakované vysvetlenie učiva v slovenskom jazyku, zadávali zjednodušené úlohy formou pracovných listov, rešpektovali pomalšie pracovné a učebné tempo a používali rôzne didaktické pomôcky (dvojazyčné karty, obrázky, videá, prezentácie, pracovné listy). Odpovede žiakov na zadávanie úloh formou samostatnej práce učiteľmi žiakom z Ukrajiny neboli jednotné. Podľa 71,4 % ukrajinských žiakov nepracovali samostatne na hodinách nikdy, zhruba pätina riešila samostatne úlohy niekedy a 7,1 % na takmer každej hodine. Na rozdiel od žiakov odídencov slovenskí žiaci (23,2 %) uviedli, že ich spolužiaci z Ukrajiny riešili samostatne úlohy na každej alebo takmer každej hodine, 46,3 % sa vyjadrilo, že niekedy a podľa takmer tretiny nikdy nepracovali na zadaných úlohách samostatne (Graf 1). Častú spoločnú prácu v skupine potvrdila polovica ukrajinských žiakov, kým väčšina (85,19 %) ich slovenských spolužiakov pracovala so žiakmi odídenkami v tíme len niekedy alebo nikdy. Zhruba tretina ukrajinských žiakov uviedla pomoc s domácimi úlohami od slovenských spolužiakov niekedy, ostatným pomáhali niekedy.

Graf 1 Podpora učiteľov a spolužiakov na vyučovacích hodinách žiakom odídencom

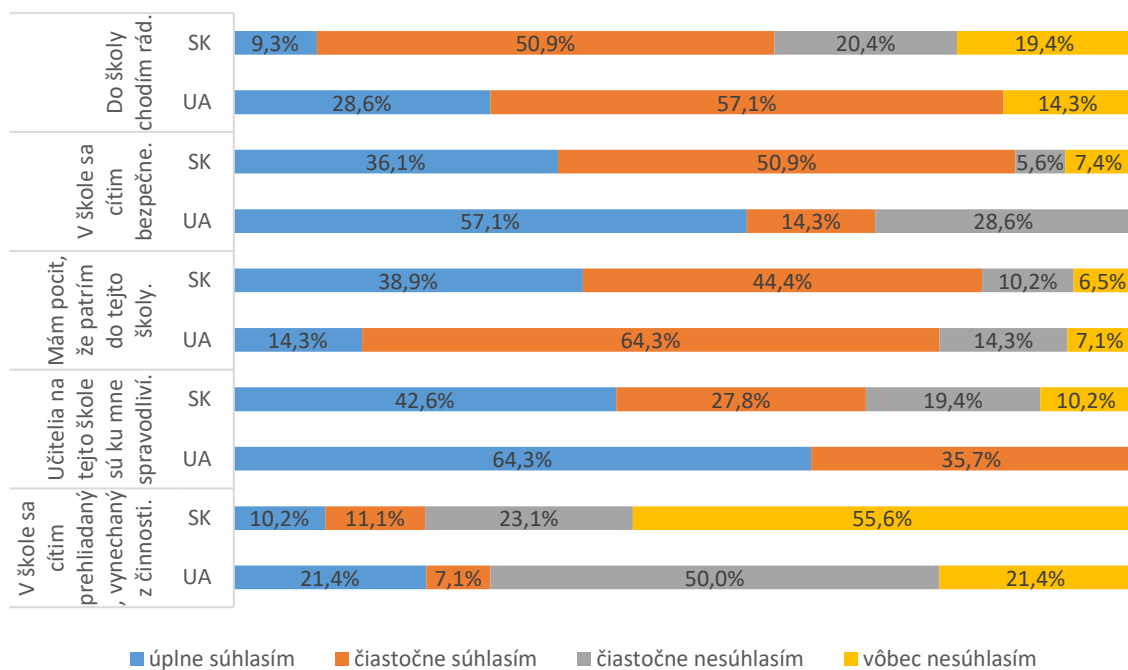
Vzdelávacie a psychosociálne intervencie škola poskytovala žiakom odídencom prostredníctvom školskej psychologičky, ktorá už pred príchodom zabezpečila pre všetkých učiteľov školy súbor materiálov Ako vzdelávať žiakov odídencov zameraných na ich začlenenie. V rozhovore školská psychologička uviedla, že pravidelne uskutočňovala aktivity v triedach zamerané na zlepšenie vzťahov medzi všetkými žiakmi, čo doložila plánom

aktivít rozdelených na jednotlivé mesiace spolu so záznamom ich vykonania (zvládanie konfliktných situácií, podpora duševného zdravia, prevencia šikanovania). O možnostiach individuálneho pohovoru so žiakmi odídencami a ich zákonnými zástupcami informovala postupne všetkých zákonných zástupcov odídencom, čo potvrdili aj triedne učiteľky a riaditeľka školy. Individuálnu pomoc poskytovala jednému žiakovi odídencomu po dohode s jeho zákonným zástupcom a udelení informovaného súhlasu. Učiteľky v riadenom rozhovore dodali, že na zlepšenie sociálnych vzťahov využívali triednické hodiny a zadávali rôzne aktivity vo vyučovacom procese (ranné kruhy, hry, skupinové práce). Centrum poradenstva a prevencie v Topoľčanoch poskytlo na základe žiadosti riaditeľky školy v aktuálnom školskom roku pedagogickú asistentku, ktorá sa venovala všetkým žiakom, ktorí potrebovali individuálnu pomoc vrátane žiakov odídencom, čo v rozhovore potvrdili triedne učiteľky. V riadenom rozhovore dodali, že spolu diskutovali o miere postupného začleňovania žiakov z Ukrajiny na zasadnutí pedagogickej rady, metodických orgánov, v prípade potreby využili podporu školskej psychologičky neformálnymi rozhovormi.

Škola uplatňovala jednotné pravidlá **hodnotenia** pre všetkých žiakov odídencom. Spôsob súhrnného hodnotenia žiakov odídencom bol prerokovaný na zasadnutí pedagogickej rady. Prvé dva polroky od nástupu do školy učiteľka u žiakov odídencom nerealizovala súhrnné hodnotenie vyučovacích predmetov formou klasifikácie, ale len uvedením slov absolvoval alebo aktívne absolvoval. Riaditeľka školy uviedla, že od začiatku školského roka uplatňovali dokument Hodnotenie žiakov – cudzincov v základnej škole a strednej škole v školskom roku 2022/2023 vydaný ministerstvom školstva, podľa ktorého priebežné hodnotenie individualizovali s prihliadnutím na úroveň ovládania slovenského jazyka. Triedne učiteľky sa v rozhovoroch vyjadrili, že žiakov priebežne na vyučovacích hodinách hodnotili najmä pochvalou, pozitívnym hodnotením ich motivovali k čo najlepším výkonom a motivačne pristúpili k hodnoteniu formou klasifikácie. V aktuálnom školskom roku škola **neposkytovala doučovanie** žiakom odídencom zo slovenského jazyka a literatúry a ostatných predmetov. **Aktivity na podporu vzťahov** medzi žiakmi odídencomi a ostatnými žiakmi podľa vyjadrenia učiteľiek v primárnom vzdelávaní realizovali na úrovni triedy rannými kruhmi v prvom ročníku každý deň a v ostatných ročníkoch raz mesačne, zaraďovaním rôznych poznávacích aktivít. Na úrovni školy ich realizovali celoškolskými podujatiami (tvorivé dielne, noc v škole), preventívnymi programami pre všetkých žiakov, spoluprácou s centrom poradenstva a prevencie, preventivným zborom a miestnou organizáciou Slovenského Červeného kríža. Cez letné prázdniny škola organizovala dva týždne denný letný tábor pre žiakov, ktorého sa zúčastnili aj žiaci odídencom. Spolu s ostatnými navštívili minulý školský rok Ranč pod Babicom v Bojnej a absolvovali cyklocestu na zapožičaných kolobežkách. V aktuálnom školskom roku sa škola zapojila do aktivity Upracme si Topoľčany. Vzájomné vzťahy nadväzovali a upevňovali žiaci odídencom s ostatnými žiakmi v školskom klube detí (primárne vzdelávanie) a v záujmových útvaroch (športový – akadémia Mateja Tótha, loptové hry, anglický jazyk, varenie, výtvarný). Školská psychologička zapojila žiačky nižšieho stredného vzdelávania do projektu Hovorme o jedle, ktorý bol venovaný problematike potravín a výživy. Jazykovú podporu formou **zaradenia vyučovacieho predmetu ukrajinský jazyk** škola žiakom neposkytla, triedni učiteľka si sami vytvárali názorné učebné materiály, ktorými motivovali žiakov odídencom k aktívnemu osvojovaniu slovnej zásoby slovenského jazyka. Na príchod žiakov z Ukrajiny sa ostatní žiaci pripravovali rozhovormi s triednymi učiteľmi a školskou psychologičkou. Každému žiakovi odídencomu boli po príchode pridelení slovenskí spolužiaci (patróni), ktorí im v škole pomáhali. Po nástupe do školy ich oboznámili s novým prostredím a zoznámili so spolužiakmi v triede,

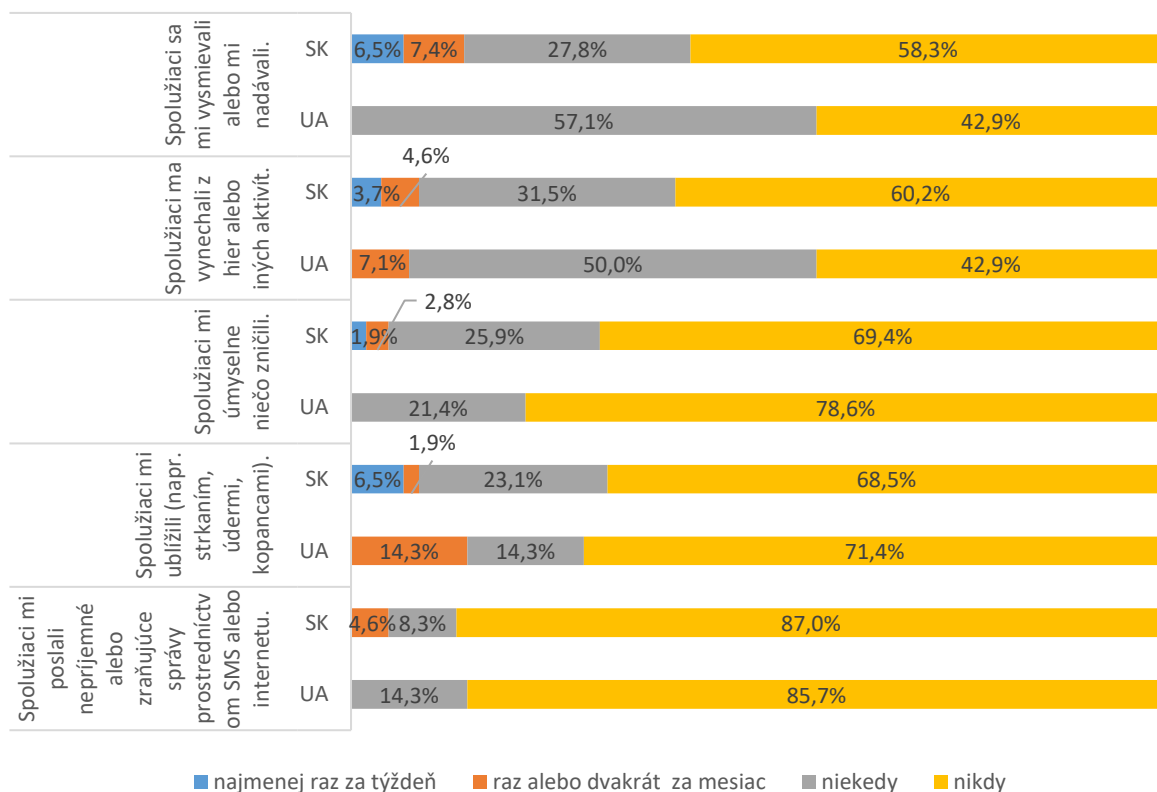
čo 92,86 % žiakov odídencom v dotazníku potvrdilo. Polovica z nich uviedla, že im boli ukázané priestory školy a 42,86 % bolo zoznámených s ostatnými žiakmi z Ukrajiny. Riaditeľka školy a učiteľky uviedli, že **vzťahy medzi žiakmi** boli dobré bez zaznamenania väčších problémov. U jedného žiaka 3. ročníka sa prejavilo v aktuálnom školskom roku agresívnejšie správanie, ktoré podľa vyjadrenia triednej učiteľky mohla vyvolať dlhšia absencia z dôvodu jeho ochorenia a informácia o návrate jeho otca späť na Ukrajinu. Po dohode zákonných zástupcov žiaka mu bola poskytnutá individuálna podpora školskej psychologičky. V písomnom dotazníku 85,7 % žiakov odídencom vyjadrilo súhlasné alebo čiastočne súhlasné stanovisko k tomu, že chodia do školy radi, čo bolo potvrdené menším počtom slovenských žiakov (60,2 % Graf 2). Väčšina žiakov bez ohľadu na národnosť sa v škole cítila úplne alebo čiastočne bezpečne (Graf 2). S bezpečným prostredím školy čiastočne nesúhlasila viac ako štvrtina žiakov z Ukrajiny a 5,6% slovenských žiakov, pričom 7,4 % slovenských žiakov vôbec nesúhlasilo. Učiteľov vnímali ako spravodlivých všetci žiaci odídeni z Ukrajiny a 70,4 % ich spolužiakov. Takmer pätina slovenských žiakov čiastočne nesúhlasila a desatina vôbec nesúhlasila so spravodlivým prístupom učiteľov k jeho osobe (Graf 2). Učiteľky sa vyjadrili, že niektorí žiaci odídeni si zvykali ťažšie na nové prostredie, najmä v nižších ročníkoch si vyžadovali stálu pozornosť a zo začiatku sa u niektorých vyskytla plačlivosť. V siedmom ročníku žiačka pochádzajúca z dvojčiek bola veľmi uzavretá, s ostatnými žiakmi cez prestávky nekomunikovala, ale v rámci aktivít na hodine spolupracovala. Triedna učiteľka uviedla, že matka týchto súrodencov im potvrdila uzavreté správanie sa žiačky aj doma na Ukrajine. Učiteľky dodali, že žiakov v triede posadili do lavíc spolu so slovenskými žiakmi, pre lepšiu spoluprácu a rýchlejšie osvojenie slovenského jazyka. Väčšina (71,4 %) respondentov zo žiakov odídencom sa necítila byť v škole prehlíadaná a vynechávaná z činností, čo bolo porovnateľné s vyjadrením 78,7 % slovenských žiakov. Spolupatričnosť žiakov ku škole potvrdila väčšina žiakov odídencom z Ukrajiny (78,6 %) a 83,3 % ich slovenských spolužiakov (Graf 2).

Graf 2 Spolupatričnosť žiakov ku škole

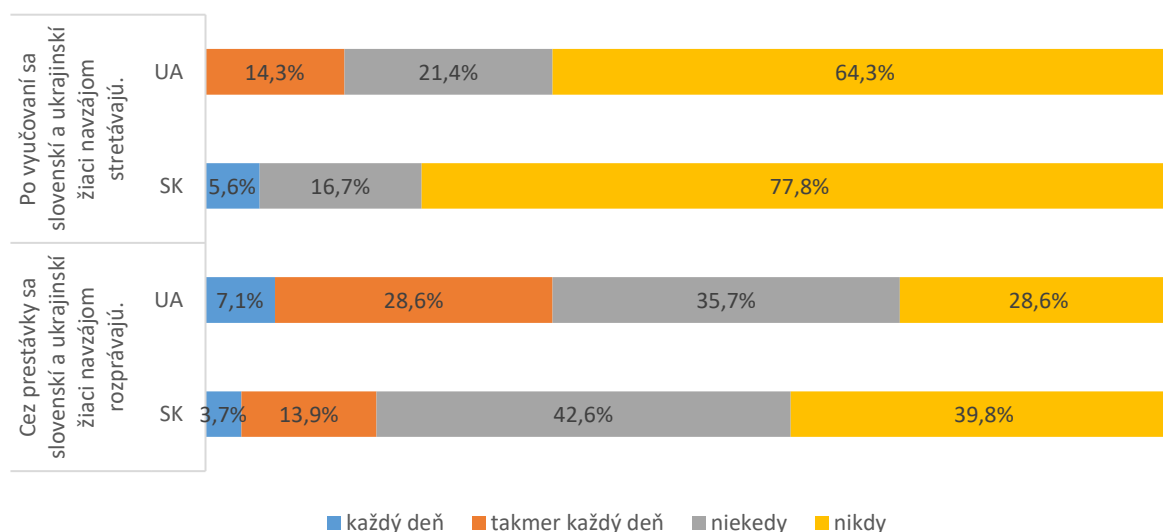
Podľa vyjadrení riaditeľky školy a školskej psychologičky pravidelne organizovali preventívne aktivity zamerané na podporu pozitívnej klímy v triedach a v škole. Školská psychologička mala rozpracovaný plán aktivít každej triedy, ktoré uskutočňovala na vyučovaní výchovných predmetov po dohode s vyučujúcimi. Pozitívne vzťahy medzi spolužiakmi v škole potvrdila väčšina žiakov bez rozdielu na národnosť (Graf 3), ktorým spolužiaci nikdy nezaslali nepríjemné alebo zraňujúce správy prostredníctvom SMS alebo emailu. Bezpečné prostredie potvrdila väčšina (71,4 %) žiakov z Ukrajiny a 68,5 % (Graf 3) ostatných žiakov, ktorí neprišli do kontaktu s fyzickým ublížením v škole. So strkaním, údermi a kopancami malo skúsenosť 28,6 % žiakov Ukrajincov a 31,5 % (Graf 3) ostatných žiakov. V neformálnom rozhovore školská psychologička uviedla, že menšie konflikty v minulosti vznikali aj medzi žiakmi odídencami. V rámci prevencie šikanovania v škole zadávala anonymný dotazník, z ktorého nevyplývalo úmyselné fyzické ubližovanie medzi žiakmi. Aktivity, ktoré žiaci v škole absolvovali boli zamerané najmä na zlepšenie a upevňovanie vzťahov v triedach a elimináciu nevhodného správania. Podľa výsledkov dotazníka sa viac ako polovici (Graf 3) žiakom odídencom niekedy spolužiaci vysmievali alebo im nadávali a 42,9 % sa nikdy nestretlo s nadávaním a vysmievaním od spolužiakov. Viac ako polovica ostatných žiakov (58,3 %) nezažili vysmievanie a nadávanie od spolužiakov, ale 6,5 % žiakov sa s negatívnym správaním stretávalo každý týždeň (Graf 3). S úmyselným ničením vecí mali podľa vyjadrenia všetci žiaci porovnateľné skúsenosti, väčšina sa s tým nestretla (Graf 3), niekedy pätina ukrajinských a štvrtina slovenských žiakov. Polovica ukrajinských a viac ako tretina slovenských respondentov uviedla, že boli niekedy vynechávaní pri hre a aktivitách a viac ako 10 % slovenských žiakov aj raz za týždeň alebo mesiac (Graf 3).

Graf 3 Vzťahy žiakov v škole

Triedne učiteľky v rozhovore uviedli, že vnímali začlenenie žiakov odídencom do kolektívu s ostatnými žiakmi pozitívne, žiaci si postupne vytvárali vzťahy, kamarátov si hľadali primerane svojmu veku a temperamentu, k vyčleňovaniu žiakov nedochádzalo. Väčšina žiakov nadväzovala kontakty počas prestávok rozhovorom, čo potvrdilo 71,4 % žiakov z Ukrajiny a 60,2 % slovenských žiakov (Graf 4). Ostatní ukrajinskí i slovenskí žiaci sa nikdy nerozprávali. Vzájomné stretávanie sa a upevňovanie vzťahov v čase mimo vyučovania 64,3 % žiakov odídencom a 77,8 % (Graf 4) ostatných žiakov nikdy nerealizovali. Takmer štvrtina žiakov z Ukrajiny sa stretávala po vyučovaní s ostatnými žiakmi (Graf 4). Z rozhovorov triednych učiteliek vyplynulo, že nadväzovanie vzťahov Ukrajinských žiakov bolo ovplyvnené ich neistotou zotrvania na Slovensku a priebežný odchod a príchod žiakov odídencom do a zo školy. Stretávanie žiakov odídencom po vyučovaní ovplyvňovalo aj ich poobedné online vzdelávanie realizované kmeňovou školou na Ukrajine, čo potvrdila v dotazníku viac ako tretina (35,72 %) z nich ako aj nízky záujem o navštevovanie záujmových útvarov v škole v nižšom strednom vzdelávaní. Na otázku, či majú slovenských kamarátov odpovedalo kladne 78,57 % žiakov odídencom z toho polovica mala troch a viac kamarátov a 21,43 % nemali žiadneho. Vzájomné priateľské vzťahy potvrdila viac ako polovica (53,71 %) ostatných žiakov nižšieho stredného vzdelávania, z ktorých 18,52 % malo troch a viac kamarátov a 46,30 % nemalo kamaráta z Ukrajiny.

Graf 4 Nadväzovanie kontaktov medzi žiakmi

Komunikácia školy so zákonnými zástupcami žiakov odídencom prebiehala viacerými spôsobmi. Väčšina z nich preferovala písomný kontakt cez EduPage a formou krátkych textových správ, kde jazykovú bariéru prekonávali použitím prekladača. O výsledkoch svojich detí sa informovali pred vyučovaním najmä na primárnom vzdelávaní, na triednych rodičovských združeníach alebo prostredníctvom vopred dohodnutých individuálnych konzultácií s triednymi učiteľkami. Podľa vyjadrení učiteľov bola snaha o komunikáciu obojstranná.

Identifikácia potrieb školy pri vzdelávaní žiakov odídencom

Z rozhovorov s riaditeľkou školy a triednymi učiteľkami vyplynulo, že pri vzdelávaní žiakov odídencom by škola potrebovala pedagogických asistentov ovládajúcich ukrajinský jazyk. V rámci špeciálno-pedagogickej podpory by škola privítala pomoc zameranú na odbornú špeciálno-pedagogickú diagnostiku žiakov odídencom.

Učitelia prejavili záujem o vzdelávania zamerané na riešenie sociálnych vzťahov medzi žiakmi z rôzneho prostredia a pomohli by im konzultácie s odborníkom pri riešení dochádzky a úpravy obsahu vzdelávania v jednotlivých predmetoch pre žiakov z Ukrajiny.

Z hľadiska vybavenia učebnými materiálmi a didaktickými pomôckami na uľahčenie vzdelávacieho procesu by potrebovali zabezpečiť tablety pre všetkých učiteľov i žiakov odídencom a do tried interaktívne tabule. Učitelia by uvítali slovensko-ukrajinské učebnice (učebné texty), v ktorých by bolo zadanie nielen po slovensky, ale i v ukrajinčine a dvojjazyčné súhrnné prehľady učív jednotlivých predmetov. Riaditeľka školy by navýšenie finančných prostriedkov použila na obnovu materiálno-technického vybavenia školy ako aj na finančné ohodnotenie všetkých pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí sa podieľajú na vzdelávaní žiakov odídencom. V rozhovore uviedla, že z dôvodu nárastu vedenia agendy v súvislosti s prijímaním žiakov odídencom, by uvítala pomoc v zamestnaní samostatného pracovníka na jej vedenie a priamu komunikáciu so zákonnými zástupcami žiakov odídencom z Ukrajiny.

2 ZÁVERY

Riaditeľka školy pri procese prijímania žiakov odídencom aktívne spolupracovala so zriaďovateľom a postupovala podľa aktuálnych usmernení ministerstva školstva. Pri zaradovaní žiakov odídencom do bežných tried prihliadala na ich vek, ojedinele boli zaradení o ročník nižšie na žiadosť zákonných zástupcov. Učitelia vstupné preskúšanie žiakov odídencom na zistenie úrovne slovenského jazyka nerealizovali, jeho osvojovanie i vedomostí a zručností z ostatných predmetov zisťovali priebežne na vyučovacích hodinách individuálnym prístupom. Pri vzdelávaní žiakov odídencom z Ukrajiny využívali súbor metodických materiálov s usmerneniami a konkrétnymi aktivitami pripravené školskou psychologičkou. V školskom roku 2021/2022 organizovaním jazykového kurzu slovenského jazyka a poskytovaním dvojjazyčných učebných materiálov vytvorila škola vhodné podmienky na prekonanie jazykovej bariéry pre žiakov odídencom z Ukrajiny. Učebný plán pre žiakov z Ukrajiny nebol upravený. Škola získala pomoc od regionálneho koordinátora podpory, ktorý poskytol edukačné materiály pre žiakov z Ukrajiny v podobe kníh, pracovných zošitov, slovníkov v ukrajinskom jazyku, možnosť učiteľom zúčastniť sa webinárov ohľadom začleňovania a hodnotenia žiakov odídencom a ponúkol využitie psychologической podpory žiakom s traumatickými zážitkami, ktorú zatiaľ v škole nebolo potrebné využiť. V dotazníku 50 % žiakov odídencom z nižšieho stredného vzdelávania uviedlo, že prišlo na Slovensko už v minulom školskom roku, z nich 28,57 % školu navštevovalo aj v aktuálnom školskom roku. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy fluktuácia žiakov odídencom spôsobila administratívnu záťaž a ťažkosti v organizovaní a zabezpečovaní jazykových kurzov. Učitelia individuálnym prístupom na hodinách vyučovacích predmetov vytvárali podmienky na prekonávanie jazykovej bariéry ukrajinskými žiakmi. Škola uplatňovala jednotné pravidlá hodnotenia pre všetkých žiakov odídencom. Doučovanie zo slovenského jazyka a ostatných predmetov

neposkytovala. Rozhovory triednych učiteľov a školskej psychologičky so slovenskými žiakmi pred príchodom žiakov odídencom z Ukrajiny podporovali pozitívne sociálne vzťahy a vytváranie bezpečného prostredia pre žiakov. Prínosom v budovaní vzájomnej dôvery medzi žiakmi bola pomoc pridelených slovenských žiakov (patrónov) žiakom odídencom z Ukrajiny. Oboznámenie s novým prostredím a zoznámenie so spolužiakmi v triede po príchode do školy uľahčilo žiakom odídencom prispôbiť sa novým podmienkam. Príležitosť na vzájomnú spoluprácu obidvoch skupín žiakov škola nevyužila v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu formou skupinovej práce v plnej miere. Monitorovanie prejavov nevhodného správania sa žiakov s prejavmi šikanovania anonymným dotazníkom, organizovanie aktivít na zlepšenie vzťahov v triedach a preventívne aktivity organizované školou vytvárali predpoklady na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia všetkých žiakov a ich ochrany pred sociálnopatologickými javmi ako aj pozitívnej klímy v triedach a škole. Z dotazníkov vyplynulo, že slovenskí a ukrajinskí žiaci nadväzovali kontakty najmä v čase vyučovania. Na otázku, či majú slovenských kamarátov odpovedalo kladne 78,57 % žiakov odídencom z toho polovica mala trochu a viac kamarátov. Väčšina žiakov odídencom z Ukrajiny v nižšom strednom vzdelávaní sa s ostatnými žiakmi nestretávala v popoludňajších hodinách, nenavštevovali záujmové útvary pre ich účasť na online vzdelávaní s učiteľmi z Ukrajiny. Väčšina žiakov odídencom z Ukrajiny a viac ako polovica slovenských v dotazníku pozitívnymi odpoveďami potvrdili, že chodili do školy radi, cítili sa v nej bezpečne. Všetci žiaci odídenci vnímali učiteľov ako spravodlivých, okrem viac ako tretiny slovenských žiakov. Bez ohľadu na národnosť potvrdila väčšina žiakov spolupatričnosť ku škole, necítila sa byť v škole prehlíadaná a vynechávaná z činností. Škola bola podľa väčšiny bezpečným miestom, bez výskytu kyberšikany, ale s občasnými nevhodnými prejavmi správania sa žiakov podľa menej ako polovice slovenských a zhruba polovice žiakov odídencom, ktorí sa stretli s kopancami, strkaním, údermi, alebo vysmievaním, nadávaním, alebo boli vynechaní z hier alebo aktivít. Učitelia prejavili záujem o vzdelávanie zamerané na riešenie sociálnych vzťahov medzi žiakmi z rôzneho prostredia a pociťovali potrebu usmernenia pri riešení dochádzky a úpravy obsahu vzdelávania jednotlivých predmetov pre žiakov z Ukrajiny.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. zápisnica zo zasadnutia pedagogickej rady;
2. rozvrh hodín;
3. evidencia zaraďovania a vyrad'ovania cudzincov;
4. učebné plány;
5. katalógové listy žiakov.

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovil:

Školský inšpektor: Mgr. Pavel Pavlovič

Dňa: 21. 04. 2023

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:

Mgr. Pavel Pavlovič

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

PaedDr. Soňa Kytnárová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 02. 05. 2023 v Nitre:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:

Mgr. Pavel Pavlovič

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

PaedDr. Soňa Kytnárová

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

PaedDr. Soňa Kytnárová, riaditeľka školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu :

Mgr. Pavel Pavlovič, školský inšpektor

.....

Na vedomie

Štátna školská inšpekcia - úsek inšpekčnej činnosti